ESPANYA A COPS

Projecte de sèrie escultòrica, instal·lació i performance

ARTSSASSIN & Xema Gatnau

Agost de 2026

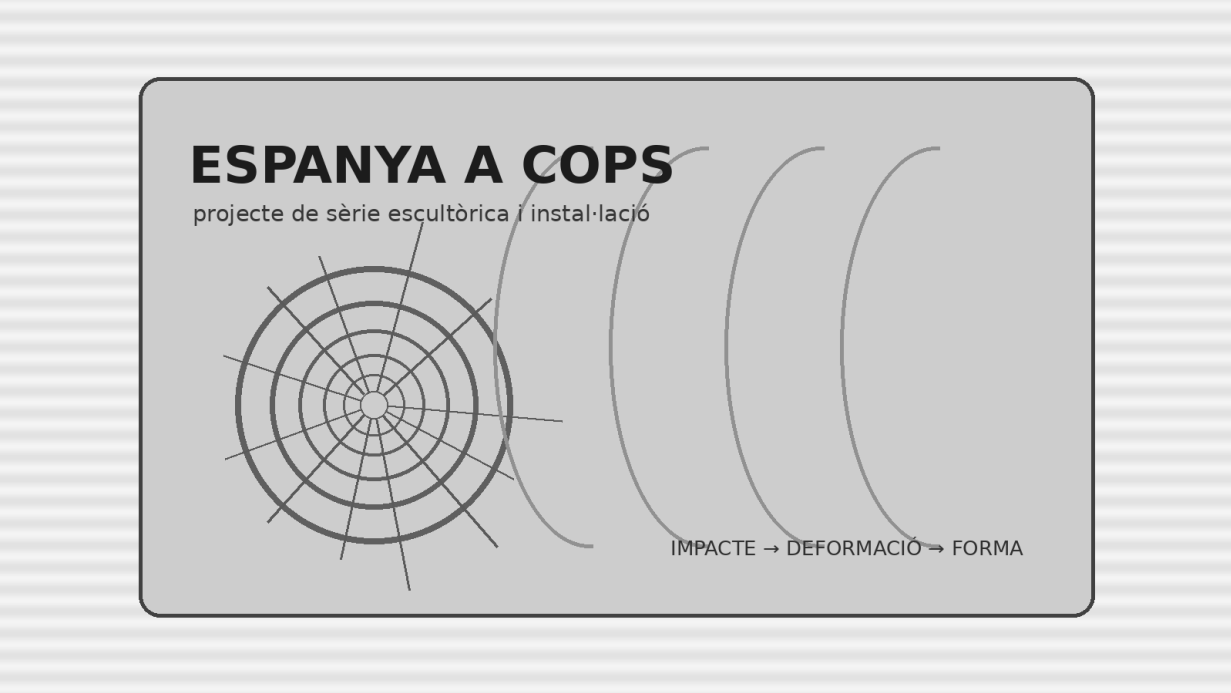

«El cop no representa la forma: la produeix.»

1. Idea central

La sèrie parteix d'una hipòtesi artística: Espanya pot pensar-se com una forma política que s'ha definit, reforçat i refet històricament mitjançant episodis de coerció, càstig i violència exercits sobre Catalunya. L'obra no pretén il·lustrar simplement un agressor i una víctima. La seva operació decisiva és més material: el cop aplicat sobre Catalunya es converteix en el procediment que fabrica, deforma, sosté o recompon la forma d'Espanya.

L'escultura, per tant, no comença amb una Espanya ja donada. Espanya apareix com a resultat. Cada impacte, pressió, perforació, càrrega o compressió deixa una empremta local sobre Catalunya i, simultàniament, produeix una conseqüència formal en el conjunt. La tesi es tradueix així en una gramàtica física: impacte → deformació → forma.

Aquesta estructura permet que l'exposició funcioni encara que l'espectador no comparteixi la tesi històrica de l'autor: la peça proposa una relació causal visible i discutible. L'argument no està escrit sobre l'escultura; està incorporat en la manera com l'escultura ha estat feta.

Figura 1. Gramàtica material comuna de la sèrie.

2. Regla de la sèrie

Totes les peces haurien de respectar una condició: Catalunya no apareix com una mera imatge de sofriment i Espanya no apareix com una mera figura d'agressió. Hi ha d'haver una relació física entre totes dues. El dany, la pressió o l'impacte aplicat en un punt ha de participar en la fabricació, l'estabilitat o la transformació de la forma total.

COLPEJAR CATALUNYA ÉS DONAR FORMA A ESPANYA.

Aquesta regla evita que el projecte es redueixi a iconografia política convencional. El llenguatge principal és escultòric: força, massa, resistència, deformació, fatiga, fractura, memòria del material i repetició.

3. Peces proposades

3.1. Espanya a cops

PEÇA CENTRAL

Una gran planxa de metall comença gairebé plana. Catalunya s'identifica com la zona on s'apliquen els impactes. La successió de martellades enfonsa, estira i redistribueix les tensions del suport fins que del mateix material emergeix una forma recognoscible d'Espanya. Catalunya queda abonyegada, fissurada o fins i tot perforada; la resta de l'objecte adquireix volum precisament com a conseqüència d'aquests cops.

Material / dispositiu: Acer dolç, coure o alumini gruixut; matriu inferior; maça o martell pneumàtic en una fase de producció documentada.

Nucli conceptual: Espanya no preexisteix al cop: es fa visible pel cop.

3.2. 312 cops

PERFORMANCE / ESCULTURA RESIDUAL

Entre 1714 i 2026 transcorren 312 anys. La durada històrica es converteix en una quantitat física exacta: 312 impactes sobre una peça de Catalunya integrada en un suport més gran. Cada cop equival a un any transcorregut. El resultat final no es restaura: l'obra exposada és la combinació de la placa deformada, l'eina utilitzada, els fragments despresos i el registre audiovisual de l'acció.

Material / dispositiu: Placa d'acer o coure, maça numerada, comptador mecànic visible, càmera fixa i micròfon de contacte.

Nucli conceptual: El temps deixa de ser cronologia i es converteix en acumulació de força.

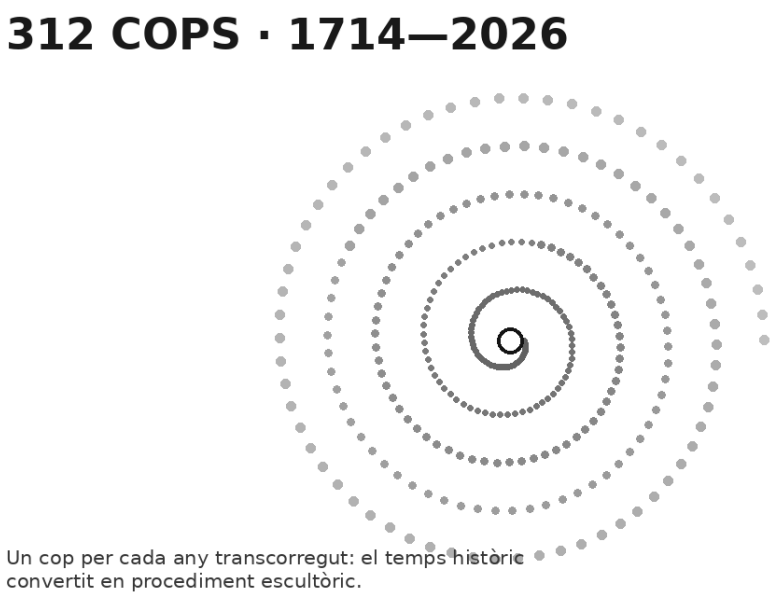

Figura 2. Estudi visual de repetició per a 312 cops.

3.3. 1.014

PLACA HISTÒRICA

Una placa rep 1.014 impactes, xifra associada al bombardeig de Barcelona des de Montjuïc del 3 de desembre de 1842. La peça pot registrar cada cop com una depressió distinta, numerada únicament pel revers, deixant la cara pública gairebé muda. El títol —1.014— funciona com a dada i com a enigma.

Material / dispositiu: Planxa de coure o acer pavonat; punxons de diferents calibres; matriu de suport; possible il·luminació rasant.

Nucli conceptual: Una dada històrica es transforma en textura i densitat material.

3.4. El motlle

ESCULTURA NEGATIVA

Catalunya funciona aquí com un motlle d'acer extremadament resistent. Sobre seu es comprimeix una massa més tova que, cop rere cop, acaba adquirint la forma d'Espanya. La inversió és important: Catalunya no apareix només com allò sobre el qual s'exerceix violència, sinó com el negatiu contra el qual es defineix la forma política.

Material / dispositiu: Motlle d'acer, plom encapsulat o alternativa no tòxica, cera, alumini recuit, argila industrial o guix d'alta resistència.

Nucli conceptual: La identitat del conjunt queda definida contra allò que intenta sotmetre.

3.5. La màquina de fer Espanya

INSTAL·LACIÓ CINÈTICA

Una màquina industrial aparentment absurda repeteix un cicle: colpeja una petita forma de Catalunya i, amb l'energia del mateix moviment, aixeca, tensa o recompon una estructura més gran amb la forma d'Espanya. Quan el mecanisme s'atura, l'estructura superior perd tensió o comença lentament a desmuntar-se.

Material / dispositiu: Pistó electromecànic de baixa velocitat, lleves, cable d'acer, contrapesos, estructura articulada i sensor de seguretat.

Nucli conceptual: No sols formació històrica, sinó reproducció periòdica de l'antagonisme com a mecanisme de cohesió.

3.6. Espanya pesa

ESCULTURA DE PRESSIÓ

Una massa amb la forma d'Espanya queda suspesa o recolzada de manera que una proporció decisiva del seu pes descansa sobre un únic punt corresponent a Catalunya. A sota s'hi col·loca un element fràgil —ceràmica, guix, vidre laminat o pedra fissurable— que es va esquerdant durant l'exposició. No hi ha explosió ni gest espectacular: només pressió, temps i cruixit.

Material / dispositiu: Estructura portant certificada, massa d'acer o formigó, peça sacrificable reemplaçable i captació sonora.

Nucli conceptual: La violència deixa de ser esdeveniment i es converteix en càrrega estructural permanent.

3.7. Geologia d'Estat

SÈRIE ESTRATIGRÀFICA

Una secció vertical formada per estrats de materials diferents registra episodis històrics separats. Cada capa rep un tipus d'impacte d'acord amb la seva temporalitat: artilleria suggerida mitjançant perforacions, pressió administrativa mitjançant compressió, violència policial mitjançant cops secs. No es tracta de declarar idèntics tots els episodis, sinó de mostrar una continuïtat hipotètica a través de discontinuïtats històriques.

Material / dispositiu: Capes de guix, metall, fusta carbonitzada, ceràmica i paper premsat; dates gravades lateralment.

Nucli conceptual: Continuïtat estructural sense esborrar la diferència entre actors, règims i contextos.

3.8. Arxiu d'abonyegaments

SÈRIE MODULAR

Desenes de petites plaques metàl·liques, totes amb el mateix format, mostren una única deformació cadascuna. A l'anvers no hi ha text; al cantell o revers hi apareix una data, un lloc o una referència d'arxiu. L'acumulació produeix un arxiu que pot créixer amb la recerca i amb noves peces.

Material / dispositiu: Plaques de 20 × 20 cm o 30 × 30 cm, coure/llautó/acer, prestatgeria d'arxiu o muntatge mural en retícula.

Nucli conceptual: La història es conserva com a memòria física del material, no només com a relat escrit.

4. Arquitectura d'una exposició

L'exposició es pot organitzar com una progressió des de l'esdeveniment singular fins al sistema. L'entrada presenta 312 cops, on el visitant comprèn immediatament l'equivalència entre temps i impacte. A continuació, 1.014 introdueix un episodi quantificat i concret. El centre de la sala l'ocupa La màquina de fer Espanya, que converteix la hipòtesi històrica en un mecanisme present i repetitiu. El recorregut acaba amb Espanya pesa i El motlle, peces més lentes i menys narratives, on la violència es transforma en estructura i dependència.

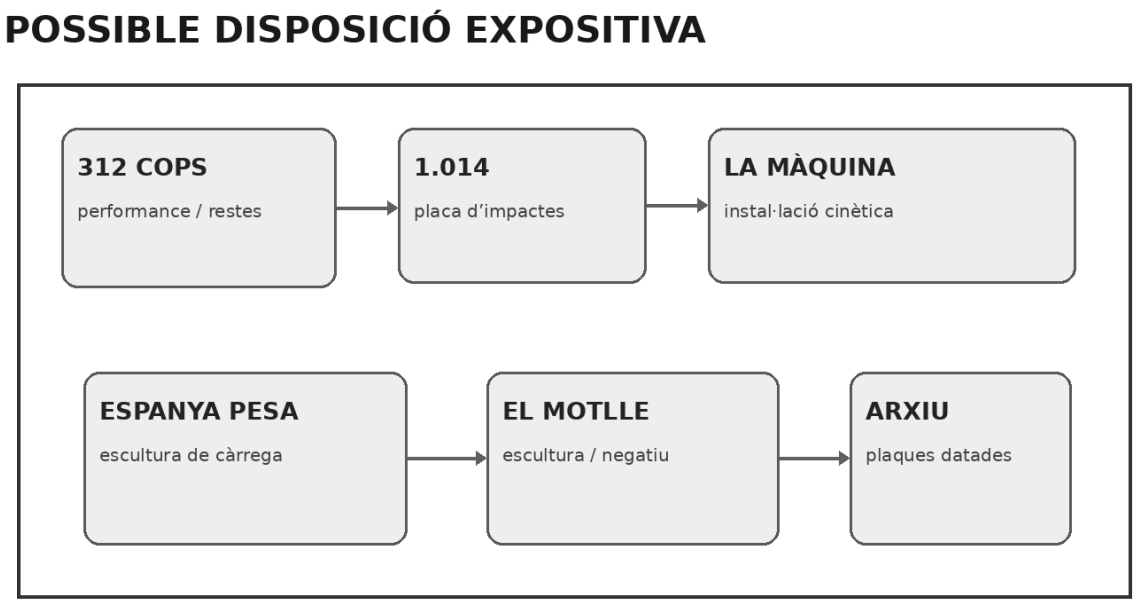

Figura 3. Esquema d'una possible disposició espacial; no és un plànol constructiu.

El so pot actuar com a fil conductor: cops aïllats, vibracions greus, cruixits estructurals i silencis llargs. Convé evitar una banda sonora èpica. La materialitat hauria de produir per si sola la tensió de la mostra.

5. Precisió històrica i potència artística

L'obra pot defensar una hipòtesi forta de continuïtat històrica sense afirmar que tots els episodis siguin equivalents ni que existeixi un únic subjecte polític immutable durant tres segles. Aquesta precisió reforça el projecte. 1714 pertany a la Guerra de Successió i a la instauració borbònica; el bombardeig de 1842 va ser ordenat pel govern de la regència d'Espartero; els bombardeigs de 1937-1939 van implicar de manera decisiva l'aviació italiana —i, en el conflicte, també l'alemanya— al servei del bàndol franquista; i la violència policial de 2017 pertany a un altre règim polític i jurídic completament diferent.

La continuïtat que proposa la sèrie no necessita esborrar aquestes diferències. Es pot formular com a pregunta artística: fins a quin punt una comunitat política es defineix mitjançant la repetició d'un conflicte amb una de les seves parts? L'obra no demostra la tesi com ho faria un estudi historiogràfic; la sotmet a una forma, a un pes i a un procediment.

6. Referències històriques mínimes per a la producció

Data	Referència	Ús artístic
1714	Setge i caiguda de Barcelona durant la Guerra de Successió; posterior reordenació borbònica i Decrets de Nova Planta.	Possible punt d'inici cronològic de la sèrie.
1842	Bombardeig de Barcelona des de Montjuïc durant la regència d'Espartero. Les fonts de síntesi citen 1.014 projectils i 462 edificis danyats o destruïts.	Base factual de la peça 1.014.
1938	Bombardeigs aeris de Barcelona. La imatge aèria del 17 de març conservada a Wikimedia Commons documenta un atac de l'aviació italiana. Memòria BCN xifra en 875 els morts dels atacs del 16-18 de març.	Arxiu visual i contrapunt entre impacte puntual i destrucció aèria.
2017	Intervenció de la Policia Nacional i la Guàrdia Civil durant el referèndum de l'1 d'octubre.	Possible traducció material mitjançant cop sec, porra o compressió, evitant equiparar-lo tècnicament a un bombardeig.

Fonts visuals recomanades per al dossier de producció: «Vista de Barcelona bombardeada en 1842», gravat de D. Estruch, Biblioteca Nacional d'Espanya, reproduït a Wikimedia Commons (domini públic); i «Barcelona bombing (1938).jpg», fotografia aèria del 17 de març de 1938 atribuïda a l'aviació italiana i allotjada a Wikimedia Commons. Per al context de 1938, també es pot utilitzar l'arxiu de Memòria Barcelona sobre els espais de memòria dels bombardeigs.

7. Materials i llenguatge

Metall. L'acer, el coure i l'alumini conserven l'empremta de l'impacte i permeten treballar amb abonyegament, fatiga, oxidació i tensió.

Ceràmica / guix. Introdueixen fragilitat, trencament i pols. Són adequats per a peces en què interessa que el dany sigui irreversible i visible.

So. Els cops es poden amplificar amb micròfons de contacte. El so ha de procedir de l'acció real, no d'una il·lustració musical.

Vídeo. Convé registrar la fabricació amb càmera fixa, sense un muntatge excessivament dramàtic. El procediment forma part de l'obra.

Restes. Fragments, encenalls, pols i eines no són residus: constitueixen l'arxiu material del procés.

Escala. Alternar una o dues peces monumentals amb sèries petites evitarà que tota l'exposició depengui de l'espectacularitat.

8. Possibles títols

Espanya a cops — Títol general de la sèrie; directe i material.

La forma del cop — Més abstracte i menys immediatament polític.

Espanya: escultura per percussió — Subratlla el procediment com a tècnica escultòrica.

Sculpting Spain — Versió internacional breu.

El motlle negatiu — Adequat per a una mostra centrada en la dependència formal.

Una forma d'impactes — Títol expositiu més descriptiu.

9. Text breu de sala

Espanya a cops parteix d'una operació escultòrica simple: aplicar la força sobre Catalunya i fer que aquesta força produeixi la forma del conjunt. Colpejar, comprimir, perforar i carregar no il·lustren una tesi; són la tècnica amb què es fabrica l'obra. La sèrie proposa llegir tres segles de conflicte com una memòria física: una forma política que es defineix en part per allò contra el qual exerceix pressió. Els episodis històrics no són idèntics i els seus actors canvien. La pregunta roman: pot una forma col·lectiva acabar depenent del mateix antagonisme que fereix?

10. Etiquetes

escultura · art polític · Catalunya · Espanya · memòria · violència · formació de l'Estat · impacte · deformació · memòria material · performance · instal·lació · memòria històrica · Barcelona · Montjuïc · 1714 · 1842 · 1938 · 2017

11. Fonts de referència

1. Wikimedia Commons / BNE. Vista de Barcelona bombardeada en 1842, D. Estruch (domini públic).

2. Wikimedia Commons. Barcelona bombing (1938).jpg, fotografia aèria del 17 de març de 1938, aviació italiana.

3. Memòria Barcelona. Espais de memòria: bombardeigs de Barcelona i dades de març de 1938.

4. DBPedia i síntesis historiogràfiques del bombardeig de 1842: 1.014 projectils i 462 edificis danyats o destruïts.